

Umestitev karierne orientacije v izvedbeni kurikulum osnovne in srednje šole

Dr. Brigita Rupar, Zavod RS za šolstvo

Nova pojmovanja

- Karierna orientacija (KO) ni več izbira, je proces učenja, ki se začne zgodaj v šoli in teče skozi celotno (tudi odraslo) življenje
- Pouk v smislu podpore posamezniku, da sam oblikuje svojo kariero s pomočjo svojih odločitev, poznavanja sebe ter možnosti šolanja in zaposlitve
- Dejavnosti KO **morajo** biti umeščene v učne načrte obveznih predmetov

Več pristopov

- KO kot medpredmetna vsebina vključena v obvezne predmete; povezovanje ciljev in vsebin različnih predmetov; celostno, poglobljeno znanje
- Uresničevanje ciljev KO prek dejavnosti pri drugih predmetih, npr. pri državljanski vzgoji (OŠ), pri sociologiji in psihologiji (SŠ), pri razrednih urah
- Obvezni izbirni predmet v OŠ – v pripravi in obvezna izbirna vsebina v SŠ ?
- **bolj okrepljen** del programa svetovalnih delavcev

Izsledki analize učnih načrtov OŠ in SŠ (Sentočnik, 2011)

ni sistematične umeščeni KO,
ni procesnih ciljev, nizke
taksonomske stopnje, ki ne
usmerjajo v izkustveno učenje,
ni metakognitivnih ciljev

Ključno vprašanje

Kako zagotoviti bolj sistematično in načrtovano vnašanje ciljev karijerne orientacije v pouk obveznih predmetov?

Opredelitev splošnih ciljev

vodilo učiteljem pri poučevanju

- Sistematična podpora učencem pri odkrivanju sebe, močnih področij, nadarjenosti, interesov
- Podpora pri povezovanju spoznanj o sebi s svetom dela in učenčevega mesta v njem
- Osredotočanje na vrednote in interese
- Uporaba veščin odločanja za načrtovanje učenja in kariere
- Tehtanje in odločitev za najboljše možnosti
- Uporaba znanj in veščin za učenje in načrtovanje kariere

Karierni kurikulum

ali obdobja učenja karierne orientacije

- **Stopnja razvoja osebnosti:** učenci spoznavajo sebe, močna področja, interese in talente, zmožnosti, vrednote
- **Stopnja raziskovanja kariernih možnosti:** učenci raziskujejo poklice, svet dela, iščejo informacije o izobraževalnih možnostih, razvijajo zmožnosti odločanja,
- **Vodenje kariere:** konkretna uporaba usvojenih znanj in veščin, kritična presoja informacij in odločitev, zmožnosti za prevzemanje odgovornosti za izbire,

Didaktična priporočila

- Izkustveno učenje, na učenca osredinjen pouk, izvedba dejavnosti, ozaveščanje o ciljih in kaj so se novega naučili, zapisovanje spoznanj v portfolio (samovrednotenje), medpredmetno povezovanje, delo z viri, raziskovanje možnosti z uporabo spletnih orodij, kritična uporaba spleta, računalniške simulacije, spoznavanje poklicev v živo, delovna praksa,

Pričakovani dosežki učencev

- Ozaveščeno razvijanje svojih interesov, talentov in zmožnosti samovrednotenja in samoregulacije
- Uporaba veščin (npr. kritično mišljenje, računalniška in medijska pismenost) za raziskovanje kariernih možnosti, študijskih in zaposlitvenih
- Uporaba znanja in orodij za pripravo evidenc o posameznikovih zmožnostih, priprava dokumentacije za vpis ali iskanje službe
- Razvijanje zmožnosti odločanja, zbiranje podatkov, tehtanje prednosti in slabosti, metakognitivne veščine

Obvezni izbirni predmet KO v OŠ (v fazi priprave)

- V 7. in 8. ali v 8. in 9. razredu (skupaj 70 ur)
- Izvajalci svetovalni delavci in/ali učitelji
- Povezava z vsebinami obveznih predmetov
- Povezava z zunanjimi sodelavci v lokalni skupnosti (podjetniki, institucije, inovatorji)
- Spremljava napredka s pomočjo portfolia
- Opisni kriteriji za ocenjevanje napredka

Svetovalni delavci – kaj kažejo analize

- Na večini šol ni sistematične izvedbe dejavnosti KO (analize in poročila s študijskih skupin);
- Veliko razpršenih in premalo povezanih dejavnosti
- KO ni vključena v razvojne dokumente šole kot medpredmetna vsebina

Naloge svetovalnih delavcev

- Načrtujejo aktivnosti KO skupaj z učitelji
- Nudijo pomoč in podporo učencem pri vključevanju v učni proces, razvijanju pozitivne samopodobe, strategij samoregulacije, vključevanja v podporne socialne mreže..
- Pomoč in podpora učiteljem umeščanju ciljev KO v pouk, izvajanju aktivnih oblik učenja, reševanju problemov za preprečevanje izgorelosti, razvijanju osebnih in socialnih kompetenc učiteljev
- Omogočijo učencem dostop do spletnih in tiskanih virov in skrbijo za njihovo posodabljanje, do kritične presoje informacij
- Skrbijo za (svoje) dodatno izobraževanje (npr. na področju uporabe sodobnih medijev, veščin osebnega in kariernega svetovanja)
- Skrbijo za evalvacijo svojega dela s strani učencev, staršev in učiteljev

Vprašanja za razmislek (za preverjanje učinkovitosti izvajanja KO)

- S kom in kako se povezujete pri aktivnostih KO znotraj in zunaj vaše šole?
- Kako prepoznana je KO znotraj vaše šole?
- Kaj je potrebno storiti za umestitev KO v kurikulum šole?
- Kateri so najpogostejši problemi pri povezovanju in kako zagotavljate učinkovito sodelovanje s sodelavci?
- Katere spletne strani povezane s KO uporabljate in kako pogosto?
- Ali dosegate minimalni standard določen v PS?
- Kako skrbite za izpopolnjevanje svojega znanja in veščin za KO?
- Kdaj in kako delate s skupinami (razredi) učencev, dijakov?
- Ali ugotavljate učinke svojega dela in kako?

Viri

- Sentočnik, S. (2012) Analiza učnih načrtov obveznih predmetov osnovne šole in gimnazije z vidika VKO s priporočili (http://www.ess.gov.si/o_zrsz/projekti_zavoda/nkt)
- Watts, T. (2011). Global perspectives in effective career development practices. V: Curriculum&Leadership Journal.
- Repanšek, Z. (2009). Analiza dejavnikov, ki vplivajo na izbiro srednje šole in analiza ocene kakovosti ŠSS.V: Sodobna pedagogika 3.
- Kravanja Šorli. I. (2012). Zbiranje in uporaba podatkov pri poklicnem svetovanju osnovnošolcem. V: Vodenje 2.
- Nerad, B. (2013). Dejavniki izbire poklica, ŠSS, pomoč staršev, informacije, ki vplivajo na odločitev. Magistrsko delo. UP
- Učni načrt za karierno orientacijo. Zavod RS za zaposlovanje (2014). Še ne objavljeno gradivo.